

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Министерство образования и науки Республики Бурятия
МО «Джидинский район»
МБОУ «Верхне-Ичетуйская СОШ им.М.Д.Цаганова»

РАССМОТРЕНО
руководитель МО гуманитарного цикла
Галсанова С.Ж.
Протокол № 1 от 30.08. 2024г

УТВЕРЖДЕНО
Директор школы
Доржиева С.С.
Приказ №5 от 31.08.2024г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

Учебного предмета «Бурятская литература»
на 2024 – 2025 учебный год
ступень обучения: основное общее
класс: 9
количество часов: 68
уровень: базовый

Разработана: Эрдыниева Татьяна Климовной,
учителем бурятского языка и литературы
I квалификационной категории

с.Дэдэ-Ичетуй, 2024 г.

Раздел I. Тайлбари бэшэг. (Пояснительная записка)

Буряад литератураар зохёогдоһон ажалай программа хадаа:

- Закон Российской Федерации “ Об образовании” ФЗ РФ № 273 от 29.12.2012г.;
- Закон Республики Бурятия “Об образовании” № 204- V от 13.12.2013г/
- Приказ Министерства образования и науки РФ “Об утверждении федерального государственного образовательного стандарта среднего общего образования № 413 от 17.05.2012 г.;
- Приказ Министерства образования и науки РФ от 31.12. 2015 г. № 1578 «О внесении изменений в федеральный государственный образовательный стандарт среднего общего образования, утвержденный приказом Министерства образования и науки Российской Федерации от 17.05.2012 г № 413»;
- Приказ Министерства образования и науки Российской Федерации от 30.08.2013 № 1015 «Об утверждении порядка организации и осуществления образовательной деятельности по основным общеобразовательным программам – образовательным программам начального общего, основного общего и среднего общего образования».
- Приказ Министерства образования и науки РФ от 18. 05. 2020 г. № 249 «О внесении изменений в федеральный перечень учебников, рекомендуемых к использованию при реализации имеющих государственную аккредитацию образовательных программ начального общего, основного общего, среднего общего образования, утвержденный приказом Министерства образования и науки РФ от 28.12.2018 г.№345»;
- Закон Республики Бурятия «О языках народов РБ» от 10.06.1992г. №122-ХП;
- ООП ООО МБОУ «Верхне-Ичетуйская СОШ им.М.Д.Цаганова»
- Устава МБОУ «Верхне-Ичетуйская СОШ им М.Д Цаганова»
- Положения о рабочей программе МБОУ «Верхне-Ичетуйская СОШ им. М.Д.Цаганова»;
- Учебного плана МБОУ «Верхне-Ичетуйская СОШ им.М.Д.Цаганова»;

Уран найханай литература гү, али уран зохиол шудалан үзэлгын гол зорилгонууд (цели)гэбэл:

- уран найханай литература хүнэй, хүн түрэлтэнэй ажамидалда тусхай нуури эзэлдэг, тэдэнэй хүгжэлтэдэ айхабтар ехэ удха шанартай гэжэ ойлгуулха;
- уран найханай литература шудалан үзэлхэ хадаа түрэл арадайнгаа ба бэшэшье арадуудай соел болбосорол, ёһо заншал ойлгожо абалгын тусгаар арга гэжэ ойлгуулха;
- искусствын этико-эстетическэ компонент байгуулха гуманитарна ойлгосонууды тайлбарилжа үгэхэ;
- уран зохиол уншаха дуратай болгохо, гое найхание наринаар ойлгодог мэдэрэл хүмүүжүүлхэ;
- бодото байдал, ажабайдал ба искусство, оршон тойроние зүбөөр сэгнэжэ, тэдэндэ үнэтэй сэнтэй гээр хандахые хургаха;
- аман ба бэшэмэл хэлэлгэдэ хургаха, тэрэниие хүгжөөхэ;

- хурагшад уран хайханай зохеол зүбөөр, хүсэд дүүрэнээр хадуужа абаха, шэнжэлжэ, сэгнэжэ хураха гол түлэб теоретико-литературна, эстетическэ ойлгосонуудтай болохо еһотой.

Уран хайханай литература зүбөөр, хүсэд дүүрэнээр, гүнзэгыгөөр ба өөрынгөө ажамидаралда туһатайгаар ойлгожо абахын тула хурагшадые ойлгомжын аппараттай болгохо. Ушар иимэһээ программа дотор литературынын теоридо онсо анхарал хандуулагдана.

Энэ программа зохоогдоходоо, базова теоретико-литературна ойлгосонууд дээрэ үндэһэлжэ, тэдэниие гол принцип болгон байгуулагдана. 9-дэхи класста – *Зохоолишо-образ* – уншагша гэхэн базова теоретико-литературна ойлгосо онсологдоо:

Хурагшад ганса историко-литературна бэшэ, мүн баһа теоретико-литературна талаар мэдэсээ үргэдхэхэ, литературынын теоретик хайн базова ойлгосонуудтай байха еһотой. Уран хайханай литература үзэлгэ, тэрэниие шэнжэлэлгэ теоретико-литературна ойлгосонуудгүйгөөр бэелүүлэгдэдэггүй. Тиимэһээ тэдэнэр теоретическэ ойлгосо мэдэсэнүүдые ба уран зохеол шудалан үзэлгын шухала зэмсэг болоно.

Тус программа класс бүхэндэ литература үзэлгын гол шэглэлнүүдые тодорхойлжо үгэнэ: 6-9-дэхи классууд – уран хайханай литературыны үгын искусство гэжэ шэнжэлэн үзэлгэ;

9-дэхи классай хурагшадта литература үзэлгын талаар хургахын тула – *текстнүүдэй удха зүбөөр гаргажа хургалга* гэхэн зорилго табигдана.

Программа дотор нилээн ехэ хуури арадай аман зохеолнуудта үгтөө. Юуб гэхэдэ, энээнгүйгөөр литературынын асуудалнууд, илангаяа уран хайханай еһо заншал, литературынын хүгжэлтын, ментальна еһо заншалнууд хүсэд хайнаар ойлгогдохогүй. Гэхэтэй хамта уран хайханай литература хадаа арадай аман зохеолой үргэлжэлэл гэжэ хэлэхэдэ болоно. Мүнөө үеын литературна зохеолнууд аман зохеолгүйгөөр бэшэгдэнгүй бшуу.

Хурагшадтай үргэн дэлисэтэй байхын хажуугаар, түрэл литературная хайнаар ойлгожо абахын тула программа дотор буряад литературада бии болоһон шэнэ зохеолнууд класһаа гадуур уншалгын хэшээлдэ оруулагдаа, харин хуушан программанууд соо байһан зохеолнууд гаргагдаһан байна.

Программа соо коммуникативна-творческо ажалнуудай системэ дурадхагдана: «Творческо (зохеон байгуулгын) мастерской», «Творческо практикум» гү, али «Творческо даабари», «Шэлэжэ абаһан зохеолоо бээ даагаад анализ хэлгэ», «Дүн гаргалгын уншагшадтай конференци».

Бэелүүлхэ болзор ба шата (*Место учебного предмета*)

Хургуулийн хуралсалай 2024-2025 оной түсэбэй ёһоор 9-дэхи класста буряад литература үзэлгэдэ 2 саг (68 саг) үгтэнэ.

Ажалай программа бэелүүлгэдэ нимэ хуралсалай номууд хэрэглэгдэнэ:
(Учебно-методический комплект.)

- С.А. Ошорова, Д. Б. Цыденов. Буряад литература, 9-дэхи классай хуралсалай ном-хрестомати, хоёр хубитай. Улаан-Удэ, «Бэлиг», 2018.
- С.А.Ошорова, Д.Б.Цыденов Методическа дурадхалнууд. Улаан-Удэ: «Бэлиг», 2018

Раздел II. Буряад литература үзэхэдэ иимэ дүн түсэблэгдэнэ.

(Планируемые результаты).

Һурагша 9— дэхи класс дүүргэхэдээ, иимэнүүд шадабари ба дадалтай болохо ёһотой:

(В результате обучения бурятской литературе в 9 классе ученик научится)

(Предметные компетенции):

- уран хурсаар уншаха шадабаритай болохо;
- уран зохоол дотор авторыень, тэрэнэй зохоол соо зураглагдаһан
- геройнуудта ба үйлэ хэрэгүүдтэ, ушарнуудта, уншагшадта хандалгыё ойлгожо абаха;
- уран зохоолыё ба тэрэнэй хубинуудыё хаба соогоо бээ даагаад анализ хэхэ шадабаритай болохо;
- диалог, монолог зүбөөр хэрэглэжэ, хэлэжэ шадаха болохо;
- элдэб янзын бэшэмэл ажалнуудыё бүтээхэ шадабаритай болохо;
- шэнжэлгын ажалнуудыё хэхэ шадабаритай болгохо;
- уран зохёол дотор авторыень, тэрэнэй зохёол соо зураглагдаһан геройнуудта ба үйлэ хэрэгүүдтэ, ушарнуудта, уншагшадта хандалгыё ойлгожо абаха;
- уран зохёолой хэлэнэй эстетическэ үүргэ дүүргэдэгыё, тэрэнэй жэжэ тодорхойлолгонуудыё анхарха, ойлгожо абаха шадабаритай болохо;
- уран зохёолыё ба тэрэнэй хубинуудыё хаба соогоо бээ даагаад анализ хэхэ шадабаритай болохо;

Үхибүүдэй өөрын хүгжэлтын дүнгүүд (личностные результаты):

- өөрынгөө ойлгосо эхэ ба түрэл хэлэн дээрээ хэлэхэ;
- оршон тойронхи байгаалиин, тиихэдэ зохёолой дүрэнүүдэй байдал ойлгохо, тэдэндэ өөрынгөө хандаса эхэ ба түрэл хэлэн дээрээ харуулха;
- өөрынгөө хэлэ уран, баян, тодо, сэбэр болгохоёо оролдохо;
- уншаха, хөөрэхэ, харилсаха дуратай байха;
- бэшэхэ шадабаритай байха, буулган түүлбэрилжэ бэшэхэ, шагнажа абаад бэшэхэ, өөрөө зохёон бэшэхэ;
- өөрынгөө хэһэн ажал сэгнэжэ шадаха.

Бээ гуримшуулаад ябаха шадабари (регулятивные УУД):

- өөрөө хэшээлэй темэ хэлэхэ, зорилгыень табиха;
- багшатай сугтаа һуралсалай проблемнэ асуудал яаж шийдхэхэ тухайгаа хөөрэлдэн, тусхай түсэб табиха;
- өөрынгөө хэжэ байһан үйлэнүүдыё түсэбэй, алгоритмын үйлэнүүдтэй тааруулха, зэргэсуулхэ, тиин өөрынгөө ажаябуулга шалгаха, сэгнэхэ, зүб болгохо;
- өөрынгөө, ондоо хүнүүдэй ажал шалгаха, хэр зэргэ шадабаритай болобобиб гэжэ элирүүлжэ һураха.

Оршон тойрониё шудалха шадабари (познавательные УУД):

- текстээр дамжуулагдах мэдээсэлнүүдэй янза (виды информации) ойлгохо; юун тухай хэлэгдэнэб, удхань амар бэ, идейнь ямар бэ?
- олон ондоо янзын уншалга хэрэглэхэ;
- ондо ондоо түхэлтэй текстнууд (текст, схема, таблица, зураг) сооһоо өөртөө мэдээсэл олохо;
- үгөөр хэлэгдэнэ ойлгосо схемэ, таблица, модель болгохо, тиин һөөргэнь модель соо харуулаатай ойлгосо үгөөр хэлэхэ;
- анализ, синтез хэхэ;
- шалтагаан хойшолон хоёрой хоорондох холбоо харуулха, тодоруулан зохёон тогтоохо;
- бодомжолхо.

Харилсаха шадабари (коммуникативные УУД):

- хэлэлгыг зорилгоһоо дулдыдуулан өөрынгөө һанал бодол амин ба бэшэгэй хэлэн дээрэ харуулха;
- хэлэхэ, харилсаха зорилгоһоо үндэнэлэн, хэрэгтэй сагта монолог гү, али диалог хэрэглэжэ шадаха;
- өөрынгөө һанал бодол, һанамжа хэлэжэ, баталжа шадаха;
- хүнүүдэй хэлэһые шагнаха, ойлгохо, тиин өөрынгөө һанал бодол хубилгахаяа бэлэн байха;
- ажаябуулга эмхидхэхэдээ, хөөрэлдэжэ, хоорондоо хэлсэжэ, нэгэ һанал бодолдо ерэхэ;
- асуудалнууды табиха.

Һурагшад 9-дэхи класс дүүргэхэдээ, иимэнүүд шадабаритай болон дадалтай болохоһоо гадна, һураха арга боломжотой болоно.

(Обучающийся получит возможность научиться):

Буряад литература үзэлгэ болбол имагтал түхэл янза дүрсөөр харуулдаг дээрэнһээ һурагшадые арад зондоо үнэн сэхээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ удха шанартай.

Һурагшад түрэлхи литература шудалан үзэхэдөө, буряад хэлэнэйнгээ баялигтай гүнзэгыгөөр танилсажа, һайнаар хэлэдэг, уншадаг, бэшэдэг болгохоһоо гадна, буряад арадайнгаа ажабайдал, түүхэ, заншал, зан абари үзэжэ байгаа зохёолнууд дээрэ үндэнэлжэ, һайнаар ойлгохо, ухаан сэдхэхэдэнь шэнгэхэ, манай обществын ёһото эрхэтэн болохо.

Буряад литература үзэлгэ болбол имагтал түхэл янза дүрсөөр харуулдаг дээрэнһээ һурагшадые арад зондоо үнэн сэхээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ удха шанартай.

Һурагшадта түрэлхи литература шудалан үзүүлхэдээ, буряад хэлэнэйнгээ баялигтай гүнзэгыгөөр танилсуулха, һайнаар хэлүүлдэг, уншуулдаг, бэшүүлдэг болгохоһоо гадна, буряад арадайнгаа ажабайдал, түүхэ, заншал, зан абари үзэжэ байгаа зохёолнууд дээрэ үндэнэлэн, һайнаар ойлгуулха, ухаан сэдхэхэдэнь шэнгэхэ, манай обществын ёһото эрхэтэн болгон хүмүүжүүлхэ гэнэн шухала зорилгонууд табигдана.

Багша хадаа хэшээл бүхэндөө буряад литературын хүмүүжүүлхы үүргэнүүды шударгыгаар бэлүүлхэ уялгатай. Буряад литературын 9-дэхи классай программа литературно-удаа дараалһан гол ёһоор табигдана. Эндэ түрэлхи литератураар урдахи

классуудта хурагшадай олоһон мэдэсэ, дүршэл, шадабари үргэдхэгдэхэ, гүнзэгырүүлэгдэхэ. Тиихэдээ 9-дэхи класста хурагшадай үзэл бодол хүгжөөхэ, хүмүүжэлын нарижуулха, буряад литературада, уран уншалгада дурлалын хурсадхаха, тэдэнэй уранаар уншаха, уншаһанаа хөөрөжэ үгэхэ, зохёол шүүлбэрилхэ, һанал бодолоо дүүрэнээр, гуримтайгаар хэлэхэ, урданай ба мүнөө үеын арадай ажабайдалтай, ажал хүдэлмэритэй нягтаар холбон харуулха, баримталха, зохёолнууд соо зураглагдаһан дүрэнүүд дээрэ хүнэй һанал бодол, эрмэлзэл зориг, зан заншал тухай бодомжолхо, согсолхо, уранаар хөөрэхэ, бэшэхэ дүршэл шадабариенё бүри ехээр хүгжөөхэ, нарижуулха зорилгонууд табигдана.

9-дэхи классай буряад литературын программа соо арадай аман зохёолһоо, уран зохёолшодой зохёолнуудһаа эхилээд, литературно-удаа дараалһан гол ёһо баримталан, мэдээжэ зохёолшодой эрхим һайн зохёолнууд, зохёолнуудһаа хэһэгүүд тус классуудай хурагшадай һаһанда, ойлгосо мэдэсэдэ тааруулагдан шэлэгдэн абтажа оруулагдаба.

Тус классуудта табигдаһан зорилгонуудые хүсэдөөр бэлүүлхын тула литература заалгада хэрэглэгдэдэг арга онолнуудые зохёохы шанартайгаар нарижуулан һайжаруулха, һуралсалай гол түхэл (формо) болохо хэшээлэй хажуугаар лекци, семинар, хөөрөлдөөнүүдые, практикум, консультац г. м. хэрэглэлсэхэ байна.

Хэшээлдэ багшын оролто үгын удха шанарта ехэ анхарал хандуулха хэрэгтэй. Багшын үнэншэмэ һонин уран хөөрөөн хурагшадай сэдхэл хүдэлгэнэ, аман ба уран зохёол зүбөөр сэгнэжэ хурахадань туһална, тэдэндэ литературна уран хөөрөөнэй жэшээ боложо үгэнэ.

Үгын искусствын уран һайханһаа үндэһэлһэн программа соо ороһон зохёолнуудые уранаар уншажа, сэдхэлээ доһолгон удхыень ойлгожо, хурагшад ухаагаа баяжуулха байна. Эндэ зохёолой текст дээрэ хүдэлхэдөө, уншаһанаа хөөрэхэ, текст шэнжэлэл хэхэ, зохёолой удхаар һанамжануудһаа хэлэхэ г.м. хүдэлмэридэ тусгаар анхарал хандуулагдаха юм.

Хурагшадай бэлэдхэл, ойлгосо, мэдэсэ хараадаа абажа, зохёолой текст шэнжэлхэдэ, үрэ дүн һайтай, таараха арга онолнуудые хэрэглэхэ шухала. Тиихэдэ хурагшад үзэжэ байһан зохёолой удхаар бодомжолхо, гол удхыень гүнзэгы ойлгожо абаха юм.

Туд классуудай программа соо согсолон үзэгдэхэ материалнууд — арадай аман зохёол ба тэрэнэй жанрууд, үльгэрнүүд ба үльгэршэд, мүнөө үеын хэдэн уран зохёолшодой зохёолнууд — ороһон байна. Эндэ лекционно арга, хөөрөлдөөнүүдые хэрэглэхэдэ таарамжатай. Тиихэдэ уран зохёолшын зохёол үзэхэдөө, класһаа гадуур уншагдаха туд зохёолшын гү, али үзэгдэжэ байһан зохёолой темэдэ дүтэрхы бэшэ зохёолнуудые хэрэглэн, семинарай шэнжэтэй хэшээлнүүдые үнгэргэжэ болоно.

Мүн энэ классуудта литературна теорёор, хурагшадай мэдэсэ үргэдхэгдэхөөр, гүнзэгырүүлэгдэхээр, тэдэндэ шэнэ мэдэсэ үгэхөөр хараалагдана. Литературна теориин ойлгосо, мэдэсэнүүдые үзэжэ байһан ба үзэһэн зохёолнуудай жэшээ дээрэ харуулбал, хурагшадта ойлгосотой байха.

9-дэхи классай программын ёһоор буряад литература үзэжэ дүүргээд байхадаа, хурагшад арадай аман зохёолой бии болоһон, хүгжэһэн, түрүүшын уран зохёолшодой зохёолнуудһаа эхилээд, мүнөө үеын уран зохёолшодой зохёолнууд тухай гүнзэгы мэдэсэтэй болоһон байха ёһотой. Тиихэдээ арадай аман зохёолой ба литературна

зохёолнуудай жанрууд тухай, уран зохёолой байгуулга, сюжет, темэ, удха, онсо уран аргууд, хэлэн г. м. тухай мэдэсээ үргэдхэн, зохёолой текст уншаха, хөөрэхэ, шэнжэлхэ, өөрынгөө һанамжа, бодол дамжуулха дүршэл шадабарияа һайжаруулһан, нарижуулһан байха болоно.

Раздел III. Программын байгуулга ба удха. (Содержание учебного предмета)

Оршол. Литература, тэрэнэй хүнэй сэдхэлэй байдалда оруулдаг үүргэ

Литература гэгээрэлэй галаб, ородой ба хариин гүрэнүүдэй XVIII, XIX, XX зуун жэлнүүдэй үеын, тэдэнэй нэгэдэхи ба хоёрдохи хахадай литература гэхэ мэтэ үенүүдтэ хубаардаг тухай ойлгосо. Мүн баһа буряад литературын хүгжэлтын шатада XX зуун жэлэй нэгэдэхи хахадай, XX зуун жэлэй хоёрдохи хахадай үе гэжэ хубаагдадаг болоһон тухай ойлгосо үгэхэ.

XX зуун жэлэй I- дэхи хахадай буряад Уран зохёол

Мүнхэ Сарьдаг {Будажаб Цыренович Найдаков). «Саяанам», «Саяандаа» (Л. Тапхаевай оршуулга). Байгаалияа хамгаалха, тэрээндэ нарин нягтаар хандаха гэхэн мүнөө үе сагай гол шухала асуудалнуудай нэгыг аяр XX зуун жэлэй 20-ёод онуудта хараалһаниинь. Шэнэ шанартай лирическэ геройн бии болон хүгжэлгэ. (Хабарай гэрэл. — Улаан-Үдэ: Буряадай номой хэблэл. 1990.)

Цэдэн Галсанович Галсанов. «Табан таанараа магтанам», «Хэнгэргэ»
Пейзаж ба тэрэнэй үүргэ. (Галсанов Ц. Дуунайм дээжэ. -Улаан-Үдэ: Буряадай номой хэблэл.

Д-Р. Батожабай «Багшашни хэн бэ?»

Ажабайдал туужын бодото ундэһэн. Зохёолой нэрын сэхэ ба далда удха. Байгаалиин, ажабайдалай, тоонто нютагай, түрэл зоной, үетэн нүхэдэй, хүн бүхэнэй хүмүүжэхэдэ багшань болодог гурим. «Нэрээ хухаранхаар, яһаа хухара» гэхэн оньһон үтын удха. Зохёолой нравственна, этическэ, эпическэ ба лирическэ таланууд, образуудын. Хүнэй зан абари зураглан харуулһан аргууд, хэрэглэгдэхэн тодорхойлолгонууд гү, али уран һайханай детальнууд. (Батожабай Д. Багшашни хэн бэ? Повесть. - Улаан-Үдэ: Бурят-монголой гүрэнэй хэблэл, 1957.)

Н.Г Дамдинов «Декабристын бэһэлиг»

Цырен Раднаевич Галанов. «Саран хүхы»

Уран зохёол бэшэхэдээ, домогууд, оньһон ба хошоо үгэнүүд, таабаринууд гэхэ мэтэ аман зохёолнуудые хэрэглэлгэ - уран зохёолой нэгэ ёһо гурим, заншал.

Ц-Д.Хамаев «Ута намарай сэсэг»

Даша-Дабa Жалсараевич Мункоев. «Эхэ тухай дуун»

Уянгата прозын хүгжэлтэ. (Мункоев Д-Д. Бургэд. - Улаан-Үдэ, 2007.)

Балдан Насанович Ябжанов. «Эхэ шоно» . Классчаа гадуур уншалга. Хүн ба байгаали. Туужын уянгата үндэһэниинь. (Ябжанов Б. Эргын шүүдэр. - Улаан-Удэ : Буряадай номой хэблэл, 1986.)

М.Осодоев «Ууган хүбүүн»

Уран зохёолшын намтар ба зохёохы зам.Геройн прототип,зохёолой нэрын удха.Даманск шадархи тулалдаанда Владимир Бильдушкиновой эрэлхэг зоригтойгоор хабаадалга, тэрэнэй баатараар уналга.Геройн нэрэ мүнхэ.

Б.Шойдоков «Дайсанай ара талада»
Б.Шойдовой намтар болон зохёохы зам.Б.Шойдоков- Агуухэ дайнай
хабаадагша,ветеран,багша, уран зохёолшо.эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай едэ совет
сэрэгшэдэй,тэрэнэй тоодо Бурядаймнай олон хбдэй,басагадай баатаршалга
гаргажа,энэ ехэ дайнда Илалта туйлаһые харуулалга

Шог зүжэглэмэл зохеол

Б.Ш. Эрдынеевэй уран найханай юртэмсэ

«Хазаар хара нахал». Зохёолой зүрилдөөнэй харилсаан, гол нюурнуудай дүрэнүүд, гол
сэдэб ба удха, хэлэн, уран аргууд

Классһаа гадуур уншалга

Цырен Галзутович Шагжинай уран найханай юртэмсэ «Будамшуу». Зохёолой
фольклорно ундэһэнийн. Арадай дундаһаа гараһан геройе шэнэ ёһоор тайлбарилга.
Арад зоной сэсэн мэргэн ухаан. Аман зохёолой поэтикэ хэрэглэлгэ. (Шагжин Ц.
Будамшуу: зүжэгүүд, рассказы. — Улаан-Үдэ : Бурядай номой хэблэл, 1987.

Раздел IV. Нуралсалай сэдэбүүдэй түсэб. (Тематическое планирование)

№	Разделнүүд.	Үгтэһэн саг	Үгтэһэн сагһаа		
			Шалг/х	Холбоо хэлэлгэ хүгж.	Практ/х
1	Оршол	1			
2	18-19-дэхи зуун жэлнүүдэй 1-дэхи буряад арадай бэшэмэл уран зохёол. «Тобчи домуг» зохёол тухай	2			
3	Уянгата болон үргэлжэлһэн зохёол .	5			
4	Даширабдан Батожабай «Багшашни хэн бэ?»	6		1	
5	Н.Дамдинов «Өөрөө урдатнай энэб».Декабристын бэһэлиг	5	1	1	
6	Ц.Галанов « Саран хүхы»	6		1	
7	Ч-Р.Намжилов «Арбан табанай һарын толондо...»гэһэн статья. «Монголой дэбтэрһээ»	2			
8	Ц-Д.Хамаев «Ута намарай сэсэг»	7	1	2	
9	Д-Д.Мункоев «Эхэ тухай дуун»	2		1	
10	М.Осодоев «Ууган хүбүүн»	5		1	
11	Б.Шойдоков «Дайсанай ара талада»	8		2	
12	Б.Эрдынеев «Хазаар хара һахал»	3		1	
13	Классһаа гадуур уншалга	5			

Сэдбүүдэй нара, үдэр түсэблэлгэ. (Календарно-тематическое планирование)

№	Разделнүүд, темэнүүд	үгтэһэн саг	түсэбөөр	бодото	ажаглалта
1	Оролто.Уран зохёол- үгын уран найхан	1			
2	18-19-дэхи зуун жэлнүүдэй 1-дэхи буряад арадай бэшэмэл уран зохёол. «Тобчи домуг» зохёол тухай	1			
3	Буряад арадыг гэгээрүүлхэ ажаябуулагшад	1			
4	20-дохи зуун жэлэй 1-дэхи хахадай уран зохёол	1			
5	Уянгата болон үргэлжэлһэн зохёол	1			
Б.Ц.Найдаков - Мүнхэ Сарьдаг «Саяандаа», «Саяанам»					
6	Д.Дашинимаевай зохёохы зам. «Тоёон», «Мүнхэ Нарьдаг»	1			
7	Шүлэгэй байгуулга, ритм	1			
8	Ц.Галсанов. «Табан таанараа магтанаб», «Хэнгэргэ»	1			
Даширабдан Батожабай «Багшашни хэн бэ?»					
9	«Нэрээ хухаранхаар, яһаа хухара», «Түрүүшын хэшээлнүүд»	1			
10	«Хоёр атаман», «Жаргал гээшэ юун гээшэб?»	1			
11	Чулуун –Батын нютагаа бусалга	1			
12	Туужын гол удха, байгуулга, сюжет	1			
13	Зохёолой уран тодорхой зүйл.Туужын гол дүрэнүүд	1			
14	Хэлэлгэ хүгжөөлгэ.Зохёолго бэшэлгэ	1			
15	Бодомжололго «Жаргал гээшэ юун гээшэб?»	1			
16	Класчаа гадуур уншалга «Минии таабай», «Найн даа, Урбаан таабай»	1			
17	Н.Дамдинов «Өөрөө урдатнай энэб».Декабристын бэһэлиг	1			
18	«Декабристын бэһэлиг».Ородой флoday түүхэ бэшэгшэ»	1			
19	«Сибирийн нүхэн хаалгануудаар»	1			
20	«Сэлэнгэ мүнэнэй эрьедэ»	1			
21	«Декабристын бэһэлиг» шүлэглэмэл драма тухай. Зохёолой зүрилдөөн ба идей.Декабристнуудай дүрэнүүд	1			
22	Шүлэглэмэл зүжэг зохёол	1			
23	Хэлэлгэ хүгжөөлгэ. «Декабристнууд Буряад орондо».Зохёолго	1			

Ц.Галанов «Саран хүүх»					
24	Ц.Галановой зохёохы зам. «Саран хүүх» 1-2-дохи бүлэгүүд	1			
25	«Саран хүүх» 3-6-дахи бүлэгүүд	1			
26	«Саран хүүх» 7-10-дахи бүлэгүүд	1			
27	«Саран хүүх» 11-12-дохи бүлэгүүд	1			
28	«Саран хүүх» туужын гол удха, идей				
29	Арадай аман үгэ уран зохёол соо	1			
30	«Байгаали манай гэр» гэхэн зохёолго	1	.		
31	«Намда найхашаагдахан дүр» Сээжээр хөөрөөн.	1			
32	Ч-Р.Намжилов «Арбан табанай нарын толондо...»гэхэн статья	1			
33	«Монголой дэбтэрхээ» абтахан шүлэгүүдэй удха ба уран аргууд	1			
34	Класчаа гадуур уншалга.Ш.Нимбуев «Эхын юрөөл»	1			
Ц-Д.Хамаев «Ута намарай сээсэг»					
35	«Уран зохёолшотой нүхэсэжэ ябаһандаа жаргалтайб» статья. «Ута намарай сээсэг»(туужа). 1 -дэхи бүлэг	1			
36	Ц-Д.Хамаев «Ута намарай сээсэг» 2-3 дахи бүлэгүүд	1			
37	«Ута намарай сээсэг» 4-5-дахи бүлэгүүд	1			
38	«Ута намарай сээсэг» 6-дахи бүлэг	1			
39	«Ута намарай сээсэг» 7-дохи бүлэг	1			
40	Бухаади үбгэнэй дүр.Хүн ба байгаали. Туужын уянгата үндэһэн	1			
41	Туужын байгуулга, сюжет	1			
42	Гэр булын хунуудэй харилсаан. Зохоолго				
43	Хэлэлгэ хүгжөөлгэ Ц-Д.Хамаевай «Ута намарай сээсэг» гэхэн зохёолоор бэшэмэл хүдэлмэри	1			
44	Класчаа гадуур уншалга. Б.Ябжанов «Эхэ шоно»	1			
Д-Д.Мункоев «Эхэ тухай дуун»					
45	Д-Д.Мункоевой намтар ба зохёохы зам. «Эхэ тухай дуун»	1			
46	Уянгата үргэлжэлхэн зохёол	1			
47	Класчаа гадуур уншалга .Д-Д.Мункоевой зохёолнуудһаа	1			
М.Осодоев «Ууган хүбүүн»					
48	М.Осодоев. «Ууган хүбүүн» «Эдирхэг хаһа» гэхэн хэхэг	1			
49	«Ууган хүбүүн»: «Бүхэ барилдаан», «Уулзалга» гэхэн бүлэгүүд	1			

50	«Ууган хүбүүн»: «Түрэл нюутагһаа холо», «Баатарай нэрые мүнхэлһэн бэшэгүүд»	1			
51	Тобшолол.Владимир Бильдушкиновой дүрэ.Баримтата туужа	1			
52	Класчаа гадуур уншалга. Дайн тухай зохеолнууд	1			
Б.Шойдоков «Дайсанай ара талада»					
53	Уран зохёолшын намтар ба зохёохы зам. «Дайсанай ара талада» романай 1-дэхи бүлэгэй 1-дэхи хэһэг	1			
54	«Дайсанай ара талада» 1-дэхи бүлэгэй 2,3-дахи хэһэгүүд	1			
55	«Дайсанай ара талада»: 2-дохи бүлэгэй 1-дэхи хэһэг, 3-дахи бүлэгэй 1-дэхи бүлэг	1			
56	«Дайсанай ара талада»: 5-дахи бүлэгэй 1-дэхи хэһэг,6-дахи бүлэгэй 3-дахи хэһэг, 7-дохи бүлэгэй 1-дэхи хэһэг	1			
57	«Дайсанай ара талада» 8-дахи бүлэгэй 1-дэхи хэһэг,9-дэхи бүлэгэй 6-дахи хэһэг	1			
58	«Дайсанай ара талада» 10-дахи бүлэгэй 1,3-дахи хэһэгүүд,12-дохи бүлэгэй 3хэһэг	1			
59	«Дайсанай ара талада» 13-дахи бүлэгэй 1,2-дохи хэһэгүүд, 14-дэхи бүлэгэй 2-дохи хэһэг, 15-дахи бүлэгэй 1,2,3-дахи хэһэгүүд	1			
60	«Дайсанай ара талада» 17-дохи бүлэгэй 1,2,4,5-дахи хэһэгүүд. Роман тухай ойлгосо	1			
61	«Дайн хүнэй ба арад зоной ажабайдалда» «Хүн онсо байдалда» гэхэн сэдбүүдээр	1			
62	Романай удхаар холбоо хэлэлгэ хугжүүлгэ	1			
Б.Эрдынеев «Хазаар хара хахал»					
63	Б.Эрдынеевэй намтар ба зохёохы зам. «Хазаар хара хахал» 1-дэхи үйлэ	1			
64	Хазаар хара хахал».Тобшолол.Шог зүжэглэмэл зохёол	1			
65	Ц.Шагжин «Будамшуу».Кл.гадуур уншалга	1			
66	Жэлэй дүн	1			
67	Уншагшадай конференци	1			
68	Уншагшадай конференци	1			

